

INLEIDING

Bij het congres 'Gehechtheid in de behandelkamer', komen professionals werkzaam in de (jeugd) hulpverlening samen en worden op de hoogte gebracht van inzichten en methodieken rondom het thema hechting.

De mens is een relationeel wezen en gehechtheid vormt de basis voor het aangaan van relaties. Veilig gehechte mensen, zo laat onderzoek zien, vergaat het over het algemeen beter dan onveilig gehechte mensen. Onveilige gehechtheid komt vaak voor bij mensen met ernstige psychopathologie. Vooral daarom is het van groot belang dat gehechtheid een grote rol krijgt in de behandeling van psychische klachten, bij jong en oud.

Bij het congres 'Gehechtheid in de behandelkamer' komen professionals werkzaam in de (jeugd) hulpverlening samen en worden zij op de hoogte gebracht van inzichten en methodieken rondom het thema hechting. Er wordt stilgestaan bij een scala aan behandelingsmogelijkheden die het faciliteren en repareren van gehechtheidsrelaties als doel hebben. Elke behandeling dient immers rekening te houden met de basis: de gehechtheidsrelatie. Inzichten uit de affectieve neurobiologie, traumatheorie, gehechtheidsonderzoek en klinische praktijk vormen de mix van een boeiend programma waarin u een overzicht krijgt van de meest gebruikte behandeltechnieken rond gehechtheid in Nederland.

Dr. Fabienne Naber vertelt in haar lezing over de biologische aspecten van gehechtheid. Differentiële ontvankelijkheid, groei van het brein en alle processen die mis kunnen gaan of juist goed. Tijdens de presentatie van *Dr. Marianne de Wolff* krijgt u een up to date overzicht van praktische interventies die gericht zijn op het opbouwen of herstellen van gehechtheidsrelaties. In de derde plenaire lezing wordt *Dyadic Developmental Psychotherapy (DDP)* geïntroduceerd. Dit is een door Dan Hughes in de VS ontwikkelde behandeling voor pleeg- en geadopteerde kinderen die te maken hebben gehad met vroegkinderlijk trauma. In Engeland en in de VS is DDP één van de snelst groeiende en meest ingezette behandelingen bij adoptie en pleegzorg. Hughes standaardwerken over DDP zijn recent bij SWP uitgebracht en enkele groepen professionals zijn getraind in deze methode. Langzaam maar zeker vindt deze manier van werken zijn weg naar het Nederlandse jeugdhulpveld. *Dr. Anneke Vinke* zal in haar lezing en workshop op zowel theorie als praktijk van DDP ingaan.

Naast het plenaire aanbod is er ruimte voor u om te kiezen uit verschillende deelsessies. Zo zal *Drs. Nicole van der Laan* (deelsessie C.) laten zien hoe de ouder-kind interactie verbeterd kan worden door middel van een kortdurende interventie *Hechter*. *Marlijn Kooistra Popelier & Margo van der Stelt* laten u zien hoe het gedachtegoed van *Verbindend Gezag en Geweldloos Verzet* op een andere manier inhoud geeft aan het begrip gezag en hiermee een kader geeft voor een veilige hechting, voor relaties en voor kansen op herstel. Maar ook kunt u kennis maken met *PIPA, de Preventieve interventie voor pleeg- en adoptieouders*, waarmee pleeg- en adoptieouders meer vaardigheden leren om o.a. heftige emoties te hanteren bij het kind en zichzelf. Of wilt u inzicht in de lichaamsgeoriënteerde gesprekstherapie *Sensorimotor Psychotherapie (SP)*? Dan kiest u voor deelsessie H. Bij schokkende gebeurtenissen ontstaan vaak lichamelijke reacties; de taal van het lichaam onthult de erfenis van trauma. SP laat zien op welke wijze de cliënt een belangrijk middel aangereikt krijgt om tot zelfkennis en verandering te komen.

U heeft aan het einde van de dag een overzicht van beschikbare interventies voor het expliciet werken aan de opbouw of reparatie van gehechtheidsrelaties van wat er op dit moment in Nederland is, voor jonge maar vooral ook voor oudere kinderen (en volwassenen).

EXTRA

Iedere deelnemer ontvangt vertaling van het werk van Dan Hughes grondlegger van de Dyadic Developmental Psychotherapy (DDP) door SWP uitgeverij; [Werkboek Hechtingsgerichte Gezinstherapie](#) t.w.v. 47,50.

VOOR WIE?

Dit congres is ontwikkeld voor behandelaars, psychologen, psychotherapeuten, professionals werkzaam in de (jeugd) hulpverlening.

PROGRAMMA

09.00 uur - Registratie en ontvangst

U ontvangt van ons een naambadge en een congresspas. De koffie staat voor u klaar!

10.00 uur - Opening door dagvoorzitter

Dr. Anneke Vinke, vrijgevestigd GZ-psycholoog/Registerpsycholoog NIP, Kind & Jeugd/Orthopedagoog Generalist, docent aan de Masteropleiding Pedagogiek van de Hogeschool Arnhem Nijmegen te Nijmegen en voorzitter van het Bestuur van het Adoptie Driehoek Onderzoeks Centrum (ADOC) in Leiden

10.10 uur Biologische achtergronden van gehechtheid

Fabiënne Naber is UD aan de Erasmus Universiteit Rotterdam op de afdeling DePECS. Gespecialiseerd in gehechtheid, autisme, vroege interventies.

De ontwikkeling van een gehechtheidsrelatie van een kind met de ouder is belangrijk. De kwaliteit van deze relatie weerspiegelt de capaciteiten van de ouder om sensitief te reageren op wat het kind nodig heeft. Dit concept is zichtbaar in het gedrag gedurende interacties, maar heeft ook een biologische inslag. De gehechtheidsrelatie van het kind aan de ouder is bepalend voor een aantal fysiologische ontwikkelingen die gedurende het leven van het kind een belangrijke rol blijven spelen. In deze lezing wordt aan de hand van een aantal theorieën van o.a. Porges, Panksepp, en Siegel het belang uitgelegd van een goede kwaliteit van de gehechtheidsrelatie en de problematiek die ontstaat op het moment dat deze relatie van mindere kwaliteit is.

10.40 uur Gehechtheid in de behandelkamer; Globaal overzicht van beschikbare gehechtheidsinterventies in de Nederlandse GGZ

Dr. Marianne de Wolff, onderzoeker en richtlijn ontwikkelaar bij TNO Child Health in Leiden

Gehechtheid is – ook in de behandelkamer - een belangrijk maar gevoelig thema. Wanneer ouders te horen krijgen dat er iets ‘mis is met de hechting’ voelt dat voor hen als een falen. Bovendien hebben zowel ouders als professionals soms het idee dat hechtingsproblemen alleen door middel van zeer intensieve therapieën bijgestuurd kunnen. In het afgelopen decennium is er een kentering te bespeuren: hulpverleners die zich bezighouden met adoptie- en pleegkinderen hebben allerlei praktische interventies ontwikkeld: Basic Trust, VIPP SD, Theraplay, Hechter, Sherborne, etc. In deze lezing krijgt u een up-to-date overzicht van interventies die gericht zijn op het opbouwen of herstellen van gehechtheidsrelaties. Daarbij komt ook de werkzaamheid van die interventies – voor zover onderzocht- aan de orde.

11.10 uur Koffiepauze en informatiemarkt

Tijdens de pauzes kunt u een kopje koffie of thee met iets lekkers nuttigen, is er de gelegenheid om te netwerken en kunt u terecht bij de informatiemarkt.

11.40 uur Eerste deelsessieronde

Tijdens het congres bezoekt u in deze ronde één van de vijf deelsessies.

13.00 uur Lunch en bezoek informatiemarkt

In de foyer wordt u een gevarieerde lunch geserveerd.

14.00 uur Dyadic Developmental Psychotherapy : bevorderen en herstel van gehechtheidsrelaties in gezinnen

Dr. Anneke Vinke, vrijgevestigd GZ-psycholoog, Registerpsycholoog en supervisor Kind en Jeugd NIP, Orthopedagoog Generalist NVO en Lichaamsgericht Werkend Psycholoog NIP.

DDP, soms ook Attachment Focused Family Therapy of hechtingsgerichte gezinstherapie genoemd, is een door Dan Hughes in de VS ontwikkelde behandeling voor pleegkinderen en geadopteerde kinderen die te maken hebben gehad met vroegkinderlijk trauma (denk aan ondervoeding, verwaarlozing, mishandeling, wisselende opvoeders).

DDP is in de afgelopen tien jaar in het Verenigd Koninkrijk en de VS uitgegroeid tot een van de meest ingezette behandelingen bij adoptie en pleegzorg. De klinische resultaten zijn goed. DDP baseert zich op inzichten uit de gehechtheidstheorie, interpersoonlijke neurobiologie, ontwikkelingspsychologie en trauma. De relatie tussen kind en opvoeders, pleeg- gezinshuis-of adoptieouders of ie groepsleiders staat centraal in deze aanpak, die vanuit Speelsheid Acceptatie, Nieuwsgierigheid en Empathie gehechtheid opbouwt en/of herstelt tussen kinderen en hun opvoeders. Nu de boeken die ten grondslag liggen aan DDP in het Nederlands beschikbaar zijn, kan deze methode ook zijn weg vinden in Nederland. In deze lezing wordt DDP geïntroduceerd en aan de hand van een of meerdere case studies toegelicht.

15.00 uur Theepauze en bezoek informatiemarkt

Koffie en thee met een lekkernij staan voor u klaar.

15.30 uur Tweede deelsessieronde

Tijdens het congres bezoekt u in deze ronde één van de vijf deelsessies.

16.45 uur Borrel

Na afloop is er de gelegenheid om onder het genot van een hapje en een drankje na te praten.

DEELSESSIES

A. Basic Trust. Hechting en Trauma; de essentiële rol van ouders/verzorgers bij de behandeling.

Hans van der Ham, GZ-Psycholoog/Orthopedagoog Kinder- en jeugdpsycholoog NIP

Voorwaarde voor een succesvolle behandeling van getraumatiseerde kinderen is het hebben van een ‘kalm brein’. Kinderen met een achtergrond van adoptie of pleegplaatsingen zijn veelal niet toegekomen aan de ontwikkeling van een veilige hechtingsrelatie die nodig is voor het creëren van dit kalme brein.

In deze workshop zullen deelnemers kennis maken met de Basic Trust methode, de wijze waarop met behulp van Video Interactie Begeleiding de ontwikkeling van veilige gehechtheid wordt vergroot, en hoe dit vertaald wordt naar de rol van ouders/verzorgers binnen het proces van traumaverwerking.

B. Dromen over gehechtheid, Symbooldrama, een psychotherapeutische methode.

Lou Bettina Klein, (Master of Arts Therapies), Docent psychologische en vaktherapeutische studies,

Hogeschool Arnhem-Nijmegen. Docent Stichting ter Bevordering van Symbooldrama Nederland. Werkzaam in eigen praktijk KUNST&THERAPIE, Praktijk voor Symbooldrama en Beeldende Therapie

Drs. Corinne Verheule, Orthopedagoog, St. Adoptievoorzieningen afdeling Nazorg als werkbegeleider, video-interactiebegeleider en opleider VIB en Gehechtheid. Eigen psychotherapeutische praktijk Kleur-Rijk voor Symbooldrama en traumaverwerking, Supervisor bewegingspedagogiek Sherborne Samenspel

Een gehechtheidsrepresentatie wordt vroeg in het leven opgebouwd. Eventuele problematiek rond gehechtheid is vaak nog ‘voor de taal’ ontstaan. Symbooldrama is een ervaringsgerichte, psychotherapeutische methodiek, die de pre-verbale, impliciete ervaringen van de cliënt via dagdromen “in beeld” brengt. De cliënt ervaart zichzelf in zijn beeld, kan zijn beleving expliciteren en integreren en zichzelf beter begrijpen. Ook komt de cliënt (weer) in contact met zijn eigen kracht en creativiteit. Dit is voorwaarde om relationele stress te kunnen reguleren en zich (weer) verbonden te voelen.

Symbooldrama wordt ingezet bij zowel volwassenen als kinderen. Ook kan met ouder en kind samen worden gedagdroomd.

In deze workshop maakt u kennis met symbooldrama aan de hand van voorbeelden uit onze praktijk en doet u zelf een korte ervaring op met een eigen dagdroom.

C. Hechter, een kortdurende interventie voor het verbeteren van de ouder-kind interactie. Hoe focus je in de behandeling op het vergroten van emotionele beschikbaarheid bij ouders?

Drs. Nicoline van der Laan, Orthopedagoog generalist, systeemtherapeut i.o. Gedragwetenschapper bij de Gezinsbehandeling, Team Hechter en In Verbinding bij Youké, gespecialiseerde jeugdzorg. Tevens een van de schrijvers van Hechter.

Marjolein Eggink Bsc. Ambulant Hulpverlener, specialisme gehechtheid, Team Hechter Youké.

In deze deelsessie laten we je horen en zien hoe Hechter werkt. De breed toepasbare interventie is geschikt voor kinderen vanaf 6 maanden oud tot 12 jaar oud. Er wordt gebruik gemaakt van psycho-educatie op zes thema's. Uniek aan de methode is om in het moment te coachen tijdens spelmomenten tussen opvoeders en kinderen, zodat directe ervaring bij de inoefening kan worden opgedaan. Hechter is systemisch ingebed: er wordt aandacht besteed aan de achtergrond van ouders en de verbinding gemaakt met hun gehechtheidservaringen.

D. Als de nieuwsgierigheid nog in de kast zit

Mw. Drs. L. (Lidewij) Gerits, Psycholoog/Psychotherapeut BIG, Kinder- en Jeugdpsychotherapeut MBT Therapeut, Systeemtherapeut i.o. Praktijk Gerits, Psychotherapie en Coaching MBT Nederland

'U bedoelt het goed mevrouw maar bij mij werkt dat niet zo...' Vraagt u zich weleens af waarom sommige jongeren maar niet profiteren van behandeling? Er zijn jongeren die meer moeite hebben met het aangaan van een therapeutische relatie. Ze leren nauwelijks van nieuwe interpersoonlijke ervaringen en generaliseren deze ervaringen ook niet naar nieuwe situaties. In deze workshop leert u hoe de concepten gehechtheid, mentaliseren en epistemisch vertrouwen kunnen helpen dit te begrijpen én krijgt u handvaten hoe hier mee om te gaan in het werken met jongeren. 'Angst is nieuwsgierigheid die nog in de kast zit' (Loesje)

E. Theraplay, opgroeien met plezier

Bettie Sleeuw, geregistreerd Theraplay®Practitioner, -Trainer & -Supervisor, SKJ Master Psycholoog / Psycholoog NIP, werkzaam als therapeut en trainer, oprichter van De Theraplay Academie (NL) en contactpersoon in Nederland voor het Amerikaanse Theraplay®Institute

Erika Heinen, GZ psycholoog/ orthopedagoog Generalist, Geregistreerd Theraplay®Practitioner en -Supervisor i.o. Werkzaam in een eigen praktijk: Gezinspraktijk de Basis en als supervisor voor De Theraplay Academie

Theraplay is een behandelmethode voor kind en ouder (primaire opvoeder), met als doel de ouder-kind-interactie te verbeteren, zodat het kind kan opgroeien met plezier.

Op een actieve en positieve manier worden ouder en kind door de therapeut ondersteund tijdens speelse en eenvoudige interactieve activiteiten, waarbij verzorging, structuur, uitdaging en betrokkenheid centraal staan.

De therapeut staat model voor de ouder in de manier van contact maken en onderhouden met het kind. Het kind voelt zich gehoord en gezien en ervaart dat het de moeite waard is. Dit helpt bij het verbeteren van het zelfvertrouwen en de zelfwaardering van het kind, waardoor het kind zich veiliger kan voelen.

In deze interactieve workshop maken deelnemers kort kennis met Theraplay en aan het eind laten we zien hoe Theraplay en DDP naadloos op elkaar aansluiten. "PACE" zou ook een Theraplay omschrijving kunnen zijn.

F. Verbindend Gezag vanuit Geweldloos Verzet (VG en GV) is een nieuwe manier van leiding geven en gezag dragen, verwerven en vormgeven, in de context van deze tijd.

Drs. Marianne Haspels, GZ psycholoog, Methodieontwikkelaar, PI Research

Margo van der Stelt, Relatie-en gezinstherapeut/ SPV, Bascule, academische centrum voor kinder-en jeugdpsychiatrie

Een tijd waarin gezagsdragers meer dan eens op de proef gesteld worden en waar klassieke autoriteit (patriarchaat, gebaseerd op gehoorzaamheid en controle) niet meer werkt. Een tijd ook waarin jeugd

mondiger is geworden, (vroeg mondig, laat volwassen) internet kansen biedt, maar ook leidt naar een ander type samenleving, en waarin jongeren veel kansen krijgen, privacy heilig is, en tegelijkertijd psychiatrische diagnoses, eenzaamheid, en angst voor falen toenemen.

In deze workshop willen we jullie meenemen in hoe het gedachtegoed van Verbindend Gezag en Geweldloos Verzet op een andere manier inhoudt geeft aan het begrip gezag en hiermee een kader voor een veilige hechting, voor relaties en voor kansen op herstel. Dit gedachtegoed focust op de ouder en het eigen netwerk als hechtingsfiguur en biedt een kompas en handvatten voor het telkens weer bepalen van de gewenste/ juiste afstand-nabijheid in de opvoeding.

(Deze nieuwe vorm van gezag biedt een kader (waar zowel affectie als heldere grenzen belangrijke uitgangspunten zijn) voor een veilige hechting, voor relaties, kansen op herstel, focust op de ouder als hechtingsfiguur, en biedt een kompas en handvatten voor het telkens weer bepalen van de gewenste/ juiste afstand-nabijheid in de opvoeding.)

G. VIPP-SD: Bevorderen van sensitief opvoeden en gehechtheid

Prof.dr. Femmie Juffer, bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Leiden

VIPP-SD (Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting and Sensitive Discipline) is een door het Nederlands Jeugdinstituut erkende, evidence-based interventie gericht op het bevorderen van sensitief opvoeden en veilige gehechtheid en het verminderen van probleemgedrag bij kinderen in de leeftijd van nul tot zes jaar. Femmie Juffer is een van de ontwikkelaars van VIPP-SD. Zij zal de achtergrond en structuur van VIPP-SD toelichten en de praktische toepassing met voorbeelden en oefeningen illustreren.

H. Sensorimotor Psychotherapie: Trauma, gehechtheid en de wijsheid van het lichaam.

Dorry de Vries, gecertificeerd Sensorimotor psychotherapeut, Pesso therapist, geregistreerd Vaktherapeut PMT en sociaal Psychiatrisch verpleegkundige. Naast haar eigen praktijk voor lichaamsgerichte therapie was zij 33 jaar werkzaam bij GGzE, in het ambulante team volwassenzorg en centrum Kinder en Jeugd psychiatrie, met als aandachtsgebied traumabehandeling.

Een erfenis van vroegkinderlijke traumatisering heeft vaak tot gevolg dat mensen zich afgesneden of losgekoppeld voelen van hun lichaam en een negatieve houding ontwikkelen jegens hun lijf of lichaamssensaties.

Daarnaast komt de persoonlijke geschiedenis tot uitdrukking in procedurele patronen, cognitieve vertekeningen, en emotionele verstoringen die zich laten zien in fysieke houdings- en bewegingspatronen. In deze workshop maakt u na een korte inleiding op ervaringsgerichte wijze kennis met de 'bottom up' werkwijze van Sensorimotor Psychotherapie waarbij het lichaam en de lichaamssensaties als een belangrijk aanknopingspunt voor behandeling gezien worden.

I. Een kennismaking met Preventieve interventie voor pleeg- en adoptieouders (PIPA)

*Marilene de Zeeuw, klinisch psycholoog/psychotherapeut bij JeugdGGZ en/of
Carla Brok, sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij JeugdGGZ*

In deze workshop maakt u kennis met de Preventieve interventie voor pleeg- en adoptieouders (PIPA). Deze is opgezet voor pleeg- en adoptieouders bij wie net een pleeg- of adoptiekind van 0-4 jaar geplaatst is en die problemen willen voorkomen. Na afloop van deze interventie kunnen pleeg- en adoptieouders beter observeren, hebben ze meer vaardigheden om heftige emoties te hanteren bij het kind en zichzelf en hebben ze meer vaardigheden om het kind in zijn of haar ontwikkeling te stimuleren. In de workshop bieden wij u graag een eerste kennismaking met PIPA aan!

J. Dyadic Developmental Psychotherapy (DDP) in de praktijk; new family, new script?

Anneke JG Vinke, vrijgevestigd GZ-psycholoog, Registerpsycholoog en supervisor Kind en Jeugd NIP, Orthopedagoog Generalist NVO en Lichaamsgericht Werkend Psycholoog NIP.

Kinderen die op meerdere plekken hebben gewoond voor ze een definitief thuis hebben gekregen, brengen hun negatieve gehechtheidservaringen mee naar het nieuwe gezin.

Ze zeggen wel eens 'new families, old scripts', waarmee bedoeld wordt dat een overplaatsing naar een nieuw gezin alleen niet genoeg is. Het kind zit als het ware vast in het oude patroon, het oude script.

Met behulp van interventies en technieken uit DDP herschrijven we het oude script zodat nieuwe relaties een kans krijgen en er een basis ontstaat om samen plezier en troost te ervaren. In de workshop gaan we zelf aan de slag met de PACE principes en met het levensverhaal zodat de deelnemers na afloop een indruk hebben van wat DDP kan bijdragen aan hun dagelijkse werk.